

Visie Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) gemeente Goirle 2011-2014

1. Inleiding

Kinderen kunnen zich later beter ontplooiën in onderwijs en maatschappij als hun start zo optimaal mogelijk is. Als een kind in de voor- of vroegschoolse periode achterop raakt, is de kans groot dat ze hun achterstand niet meer inlopen. Om te voorkomen dat kinderen (taal)achterstanden oplopen wordt er landelijk en lokaal beleid gevoerd om onderwijsachterstanden te voorkomen, het zogenaamde Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Een van de instrumenten die daarbij wordt ingezet is de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). VVE bestaat uit twee onderdelen:

- *Voorschoolse* educatie heeft betrekking op kinderen van 2,5 jaar tot 4 jaar en vallen onder verantwoordelijkheid van de gemeente
- *Vroegschoolse* educatie heeft betrekking op kinderen van groep 1 en 2 van de basisschool en valt onder verantwoordelijkheid van de basisschool.

In deze notitie worden de kaders geschetst voor een Goirle brede aanpak van de VVE. De kaders zoals verwoord in de visie zijn tot stand gekomen in samenwerking met de leden van de Stuurgroep VVE (zie bijlage 1).

De aanleiding voor het vaststellen van een brede visie VVE-Goirle is gebaseerd op de uitkomsten van het evaluatieonderzoek VVE 2002-2008 naar de werking van de VVE in de gemeente en de eisen die de wet stelt.

2. Wettelijk kader

Het belangrijkste kader voor het onderwijsachterstandenbeleid is de Voor- en Vroegschoolse Educatie.

De eisen ten aanzien van de VVE zijn vastgelegd in de wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) die op 1 augustus 2010 is ingegaan, de wet Kinderopvang en de wet Primair Onderwijs van toepassing. Het doel van de wet OKE is om voor jonge kinderen in peuterspeelzalen en kinderopvang een veilige, stimulerende omgeving te creëren waarbij medewerkers in staat zijn om het risico op een (taal)achterstand in het Nederlands te signaleren en effectief aan te pakken. De ambitie van de wet OKE is dat de gemeente *alle* doelgroepkinderen die dat nodig hebben voorschoolse educatie aanbiedt (inspanningsverplichting). De gemeente draagt zorg voor:

- het bereiken van de doelgroepkinderen
- het bepalen van een definitie voor de zogenaamde 'zorgkinderen' (zie hieronder)
- een dekkend en hoogwaardig aanbod VVE in de voorschoolse periode
- afdoende kwaliteit van het reguliere peuterspeelzaalwerk, waardoor de samenwerking tussen kinderopvang en peuterspeelzalen wordt bevorderd¹

¹ Naast de peuterspeelzalen en kinderopvang is het van belang om gastouders te betrekken bij de ontwikkeling van het VVE-beleid.

- toezicht en handhaving op de kwaliteit van peuterspeelzalen en voorschoolse educatie;
- het voeren van overleg binnen de gemeente en het maken van afspraken om knelpunten in de voor- en vroegschoolse educatie op te lossen

3. De doelgroep

De landelijke doelgroep bestaat uit alle kinderen van 2 - 6 jaar in een achterstandsituatie. Op basis van een berekening, de zgn. gewichtenregeling² wordt een bedrag per gemeente bepaald, dat ingezet wordt voor de doelgroep. Aangezien de gewichtenregeling niet zegt hoeveel kinderen er in een achterstandsituatie verkeren, gaat de rijksoverheid er van uit dat de gemeente zelf het begrip achterstand definieert. In de stuurgroep VVE heeft op grond hiervan een discussie over de definitie van zorgkinderen, c.q. kinderen in een achterstandsituatie, plaatsgevonden. Zorgkinderen zijn als volgt gedefinieerd:

Zorgkinderen, zijn kinderen die

- naar de peuterspeelzaal/kinderdagverblijf komen op verwijzing van het consultatiebureau. Er is dan sprake van een ontwikkelingsachterstand die thuis niet goed gecompenseerd wordt, in combinatie met bijvoorbeeld een complexe gezinssituatie. Deze achterstand zou met behulp van een volgsysteem geconstateerd moeten zijn.
- via partners in het professionele hulpverleningsnetwerk naar de peuterspeelzaal worden verwezen
- een vluchtelingenstatus hebben en van daaruit een grote achterstand met de Nederlandse taal
- uit observaties tijdens hun verblijf op de peuterspeelzaal blijkt dat zij een ontwikkelingsachterstand hebben, bijvoorbeeld op taal (beperkte woordenschat, slechte uitspraak)
- een spraakachterstand hebben waardoor zij onder behandeling staan van een logopedist
- een taalachterstand hebben als gevolg van een tweetalige thuissituatie
- de leerkracht/leidster de indruk geven dat het kind een structureel probleem heeft op cognitief, sociaal-emotioneel en/of motorisch gebied

3. Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd bij het formuleren van een visie op VVE

- bij de ontwikkeling van VVE in de gemeente Goirle staat het kind centraal
- het in een zo vroeg mogelijk stadium signaleren van problemen bij kinderen van 0-4 jaar

²De gewichtenregeling is een sociaal-economische selectiemethode die als grondslag dient voor de bekostiging binnen het onderwijs. De gewichtenregeling staat overigens landelijk ter discussie. De regeling gaat uit van aantallen kinderen in het basisonderwijs. Er is geen methode ontwikkeld om kinderen op de leeftijd van 2 - 4 jaar conform de gewichtenregeling te selecteren, terwijl die juist bereikt moeten worden met de voorschoolse educatie. Daarnaast is de grondslag beperkt: er wordt uitgegaan van de sociaaleconomische status van de ouders van het kind en het postcodegebied van de school.

- voor de uitvoering van de VVE activiteiten is het hiervoor genoemde wettelijke kader leidend.
- vergroten van het bereik van alle 0 - 4 jarigen, met de nadruk op de doelgroep tussen 2,5 - 4 jaar
- partijen hebben een inspanningsverplichting om het bereik van de doelgroepkinderen te vergroten door goede toeleiding
- inzet op doorlopende leerlijnen. De inzet richt zich op de ononderbroken ontwikkeling van alle kinderen die gebruik maken van peuterspeelzaalwerk, kinderdagopvang en groep 1 en 2 van het basisonderwijs zitten
- voorkomen van segregatie door gecombineerde opvang en educatie. Door gecombineerde opvang leren kinderen al op jonge leeftijd met leeftijdgenootjes van verschillende achtergronden om te gaan
- de bereikbaarheid van de betrokken instellingen zo laagdrempelig mogelijk te houden voor alle inkomensgroepen
- sluitende aanpak in relatie tot beleid onderwijsachterstandenbeleid:
 - o Samenhang van VVE-activiteiten van kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en basisonderwijs in kader van ontwikkeling brede scholen
- keuze uit aanbod landelijk goedgekeurde VVE-programma's waarbij geldt *specifiek waar moet, algemeen waar kan*
- indien partijen een eigen aanbod hebben waarmee zij kinderen in achterstandsituaties kunnen ondersteunen, dan prevaleert dit aanbod op een specifiek VVE-aanbod
- keuze van VVE-programma's op basis van haalbaarheid en betaalbaarheid
- indien partijen zelf programma's hebben die aansluiten bij de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen wordt in beginsel het eigen programma aangeboden.
- vergroten van de deelname aan de opvang, zo mogelijk aanbod voor vier dagdelen per kind realiseren. De deelname aan meer dagdelen per week blijkt namelijk een positief effect te hebben op de ontwikkelingskansen van kinderen
- naast de wettelijke bepalingen zijn de uitkomsten van het programma 'back to basics'³ leidend bij de inzet van middelen ten behoeve van de VVE-doelgroep
- bestaande afspraken blijven bestaan en worden in de loop van het traject herzien

4. Visie

In de gemeente Goirle willen we kinderen in de leeftijd van 2,5 - 6 jaar de mogelijkheid bieden om zich optimaal te ontwikkelen om zodoende achterstanden op langere termijn te voorkomen. Een van de middelen om dat te bereiken is het aanbod van voorschoolse en vroegschoolse programma's in peuterspeelzalen en de peutergroepen op de kinderdagverblijven en de groepen 1 en 2 van het basisonderwijs. Dit aanbod is gericht op een combinatie van opvang en educatie. In

³ Het programma 'back to basis' betreft de herijking van het gemeentelijke subsidiebeleid. Per 2012 zullen de uitkomsten die in 2011 openbaar worden gemaakt het leidend principe zijn bij de keuze waar de gemeente subsidie aan uitgeeft. Het VVE beleid zal in dit kader ook worden herzien.

deze visie gaan we uit van een VVE-groeimodel. In principe willen we alle kinderen van 0-4 jaar bereiken en daarnaast doorgaande leerlijnen ontwikkelen, zodat ook kinderen in de groepen een en twee van het basisonderwijs gebruik kunnen maken van een VVE-aanbod indien noodzakelijk.

Vroegsignalering en de ontwikkeling van doorlopende leerlijnen staan dus centraal. Vanuit preventief oogpunt is het van belang om enerzijds alle kinderen tot zes jaar in beeld te hebben en anderzijds te kunnen benoemen en signaleren welke kinderen het risico lopen op een ontwikkelingsachterstand. Inzicht in de factoren die van invloed zijn op de ontwikkelingskansen moeten zo vroeg mogelijk in beeld worden gebracht. Door een omgevingsanalyse van de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureaus) en observatiesystemen van andere instellingen voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk en het onderwijs kan signalering en screening plaatsvinden. Vervolgens kan worden gekozen voor ondersteuningsprogramma's die aansluiten bij de gesignaleerde problemen. De wet Primair Onderwijs, de wet Kinderopvang en de wet OKE zijn belangrijke instrumenten om deze lijn te waarborgen. De wet OKE heeft als voornaamste doel de harmonisatie van het peuterspeelwerk en de kinderopvang en het verbeteren van de kwaliteit in deze instellingen. De gemeente Goirle volgt deze lijn. Daarnaast is het van belang om een vloeiende overgang te creëren tussen voor- en voorschoolse educatie bij peuterspeelzalen, kinderopvang en het basisonderwijs. De programma's die in de voorschoolse periode worden gebruikt sluiten aan op de programma's die in de voorschoolse periode worden ingezet. Dit betekent niet per definitie dat het om een goedgekeurd VVE-programma gaat, het kan evengoed een regulier schoolprogramma zijn. Het basisonderwijs is verantwoordelijk voor de keuzes hierin. Zij maken keuzes op grond van de kennis/vaardigheden die de kinderen in het voorschoolse traject hebben opgedaan. Onderlinge afstemming op dit onderdeel is van essentieel belang. Het uitgangspunt bij het bieden van een aanbod is: specifiek waar moet, algemeen waar kan.

Om de samenwerking te borgen voeren de leden van de stuurgroep VVE overleg om de grote lijnen uit te zetten en invulling te geven aan het VVE-beleid. Hiertoe is het van belang dat er een goed functionerende overlegstructuur bestaat. Deze structuur kenmerkt zich door overleg tussen de leden van de stuurgroep VVE onderling en overleg met partijen die een gestructureerd VVE-aanbod kunnen doen. Daarnaast moet de samenwerking verder vorm krijgen met 'toeleveranciers', i.c. Jeugdgezondheidszorg, huisartsen en andere partijen die kinderen aanmelden bij peuterspeelzaal of kinderdagverblijf. Standaardisatie van observatie- en rapportagemodellen is van belang om de overdracht van kinderen en een doorlopende leerlijn te kunnen waarborgen. In samenspraak met elkaar worden afspraken gemaakt welke VVE-programma's het best kunnen worden gebruikt in zijn algemeenheid en welke programma's noodzakelijk zijn in het kader van specifieke vragen naar ondersteuning van de zogenaamde 'zorgkinderen'. De verschillende ontwikkelgebieden van kinderen op het gebied van spraak- taal, cognitief, sociaal-

emotioneel motorisch ontwikkeling, hebben waar nodig een plek in het aanbod dat de partijen aan kinderen bieden. De betrokken partijen investeren in gerichte vormen van scholing en training en slaan daarbij de brug tussen bereikte verworvenheden en nieuwe initiatieven en borgen zo kwaliteit en continuïteit. De gemeente heeft de rol van regisseur, zij geeft mede richting aan en faciliteert partijen waar mogelijk. Voor de inhoudelijke ontwikkeling en afstemming van de (VVE-)activiteiten zijn de betrokken partijen verantwoordelijk. Partijen spreken elkaar op die verantwoordelijkheid aan. Elke actie, maatregel of plan wordt getoetst op de bijdrage die deze levert aan het bereiken van het gestelde in deze visie. In gezamenlijk overleg wordt in dit kader jaarlijks een activiteitenplan opgesteld (bijlage 3).

Leden stuurgroep VVE 2010-2011

Kinderopvang Humanitas

 Kinderopvang Humanitas, Peuterspeelzaal de Marmot

Kinderopvang De Avonturiers

Kinderopvang Kober Groep

St. Peuterspeelzalen Goirle Riel

 Peuterspeelzaal Olleke Bolleke

Basisschool 't Schrijverke

Basisschool De Kameleon

Fontys Fydes adviseurs in opvoeding en onderwijs

Samenwerkingsverband Weer Samen Naar School GART

Gemeente Goirle, bestuurder en ambtenaar